

א ריכסינגן תמוז

לקבל את החיים - במנוחה ע"י אמונה שלום בטחון ושמחה

פרשת ויקרא תשפ"ה // שנה ב' // גליון כ"א

שיעורי כ"ק אדמו"ר מפנים מאירות דסיקסא שליט"א

דברי הכנה לעסח

של שנת תשפ"ב

הסבא קדישא משפולה נתן לו פסק דין ואמר: הדבר הראשון הוא, שאסור לקחת את המנהגים של ישראל בקלות; אם כך זה התנהל בין הכלל ישראל, צריך לעשות את זה גם אם לא מבינים! אבל אני אסביר לך מה הכוונה במילים של 'קדש': הכוונה היא לאבינו שבשמים, הבורא כל העולמים. קדש, כאשר האב, הבורא ית"ש, אבינו שבשמים, חוזר הביתה מבית הכנסת, אחרי שבניו הכלל ישראל התפללו תפילת מעריב כל כך חמה, הלל כל כך שמת, כולם הכינו את עצמם בשמחה עצומה, כולם אמרו הלל עם התעוררות גדולה וריגוש של קדושה, אנחנו אומרים לבורא ית"ש: אנחנו חייבים לעשות קידוש מה, ה'קידושין' עם הכלל ישראל, ולגאול אותנו מאוחר יותר בלילה, לילה של שמירה, לילה של פסח. אתה יודע למה? כדי שהילדים הקטנים, הקטנים, הילדים האהובים של הבורא ית"ש, שכבר נמצאים בגלות כל כך הרבה זמן, לא יירדמו, חס ושלום; הם צריכים להיות מסוגלים להחזיק מעמד ולמצוא את הכוח להמשיך,

מהות הפסח - לא להיות במצב של 'שינה' בגלות

פעם, בליל הסדר, אצל הסבא קדישא משפולה זצ"ל, הוא התחיל ב'קדש', וילד קטן אמר: "קדש, כשאבא חוזר הביתה מהבית הכנסת, הוא צריך לעשות קידוש מהר!" האב - הסבא קדישא משפולה - שאל אותו: "זהו? אתה לא אומר שום דבר נוסף - כדי שהילדים הקטנים לא יירדמו וישאלו 'מה נשתנה?!'. הילד ענה לאביו - הסבא קדישא משפולה: "המלמד לא לימד את זה!"

בבוקר שלמחרת, כשהוא פגש את המלמד, הוא שאל אותו למה הוא לא אמר 'קדש', כפי שנקבע בכל הדורות, שצריך לומר אותו 'כדי שהילדים הקטנים לא יירדמו'?

המלמד ענה לו שההלכה היא שאפילו אם למישהו אין ילדים, הוא עדיין צריך לעשות קידוש מיד, ולכן הוא לא הבין למה נאמר לשמור את הילדים הקטנים ערים, ולכן הוא לא אמר את זה.

ולאפות לפני יום טוב, כדי שהרה"ק האריה דבי עילאי יחווה יום טוב שמח.

פעם, במהלך ימי חול המועד של פסח, במהלך הסעודה, הביאו בשר מעז, וכשהחל להוריד את העור מהבשר, הוא שם לב שיש חטה בין העור לבשר של העז. הוא היה המום מאוד, תוהה כיצד יכולה להיות חטה בין העור לבשר של העז. עד שהוא השתקף שזה היה רמז מהבורא ית"ש, סימן אלוקי, להראות שלא צריך להיות חומרות כאלה שמביאות לקושי מפחיד ולנטל בבית, שכן זה גוזל את השמחה העצומה של יום טוב שעלינו לחדש את עצמנו ולהביא שמחה במהלך יום טוב הקדוש.

העיקר המרכזי של ביעור חמץ הוא: שמחה.

לפסח, נהוג, לפי ההלכה היהודית, כי כלי שנעשה בו שימוש באש, כמו תנור, חייב לגעלו באש. הכעס הוא אש, וכשהפסח מתקרב, יש להיפטר מהחמץ, מכל העברות, ומכל המידות הרעות שאדם צבר במהלך כל השנה, חס ושלום. יש לקחת את הכעס שיש לאדם בתוכו ולזכך אותו, להחליפו ברוח של שמחה, התלהבות ואושר במילוי מצוות הבורא, ברוך הוא.

חכמה מביאה כעס

יש פסוק שאומר: "כי ברוב חכמה רוב כעס" - כאשר לאדם יש הרבה חכמה, זה יכול להביא הרבה כעס. המפרש המצודת דוד מסביר: כי כאשר אדם חכם, הוא מתחיל להסתכל על אחרים, והוא רואה, "הזה לא עושה נכון", ו"זה לא עושה נכון", ו"זה לא היה צריך לעשות את זה..." וזה גורם לכעס עצום להתעורר בתוך האדם.

ולא, חס ושלום, ליפול לתוך עומק הגלויות...

זו מהות חג הפסח - מהות חג הפסח היא שלא ניפול בבחינת שינה בגלות, שנוכל להיות קיימים בגלות, ובעזרת ה' הבורא ית"ש יגאל אותנו מהגלות הזו.

הרה"ק רבי משה אריה פריינד זצ"ל, גאב"ד ירושלים, סיפר שהרה"ק מנאסויד זצ"ל היה ידוע על הקפדנות המיוחדת לגבי חומרות של פסח שנקט. ודאג כל הזמן שהילדים לא יפוררו מצה, שכן הוא היה זהיר במיוחד לגבי הנושא של שבירתה. זה יצר אווירה מתוחה בבית במהלך כל החג.

בשנה אחת, שמו לב שהאבא נתן לילדים אוכל בשלווה, ללא כל מהומה, מה שהוביל לאווירה שמחה בבית. האבא הסביר מה שינה את גישתו לקפדנות של פסח. הוא סיפר שהוא היה בצאנו וראה שהרב הקדוש מצאנו זצ"ל, לא הטיל קפדנות כזו, ולא הייתה מתיחות בבית ההוא. יתרה מכך, הוא אפילו ראה את הרב אוכל ביצים עם המצה. כשצפה בהרב הקדוש מצאנו, "שר התורה", בקדושתו וטהרתו, נהנה מחג שמח ללא כל קפדנות, הוא קיבל את הגישה הזו ושינה את דרכו בהטלת כל כך הרבה חומרות ואזהרות על הילדים.

אל תטיל חומרות שמכבידים בבית

מסופר על הרה"ק הארי' דבי עילאי זצ"ל, שהיה חתן של הרה"ק הישמח משה זצ"ל, שנהג את עצמו בפסח עם חומרות עצומים, חומרות נוראים. הוא לא הרשה לאכול שום אוכל שבושל ביום טוב במהלך פסח, אלא רק מה שהוכן לפני יום טוב. כתוצאה מכך, הכל היה צריך להתבשל

אין מצווה בתורה שנקראת 'הגבלה', ואין מצווה בתורה שאינה מביאה מתיקות, שאינה מביאה אהבה, אחים, שלום ואחדות.

המצווה של הכנה לפסח היא ההפך הגמור מהגבלה. כאשר אדם מבער החמץ, זה מסמל שעל האדם להעלים את כל המידות הרעות, את כל הכעס, את כל הביקורת שיש לו על אחרים, את כל ההגבלות, את כל המחלוקות, את כל החלוקות של הלב - הכל מבערין מהבית יחד עם החמץ. ואדם מביא שמחה עצומה, אהבה לכלל ישראל, אהבה לבית, אהבה לילדים, אהבה לה', אהבה לתורה, אהבה לקיום מצוות התורה. ואחר כך, כך מתכווננים לפסח.

כאשר אדם רוצה לדעת מה ההגדרה של מה עליו להכין לפסח ומה לא - אם זה המקרר, אם זה הארון, אם זה הקירות, אם זה הרהיטים... התשובה היא: ההקדמה וההגדרה לכך היא שעל האדם להיות רגוע, ועל האדם להיות שמח, ועל האדם לא לכעוס, ועל האדם לא לבכות, ועל האדם לא להיות מדוכא, ועל האדם לא להיות בעצב ובמרה שחורה, ועל האדם לא להטיל שום חפץ על אף אחד. זה צריך להתבצע בדרכים נעימות; "ואהבת לרעך כמוך"; "פקודי ה' ישרים, משמחי לב"; עבדו את ה' בשמחה, זה צריך להביא כבוד שמים, זה צריך להביא אהבה לתורה ולה', זה צריך להיות 'יהדות מתוקה', עבודה מתוקה להקב"ה - זה הסימן שאתה עושה את זה נכון! כל הדברים האחרים צריכים להתבצע אחר כך, שיכולים להיות עם שמחה ואהבה; זו המצווה של התורה להכנה לפסח. מה שלא מתאים עם זה - אינו מצוות התורה.

כעס הוא דבר קשה עוד יותר

שלמה המלך אומר לנו כאן: להיות חכם זה דבר טוב מאוד, אבל ככל שאתה חכם יותר, מוכשר יותר, יש לך יותר כוח בחכמה, כך אתה צריך להיזהר יותר מכעס, ולא להיות ביקורתי מדי כלפי אחרים שמתנהגים אחרת ממך.

כפי שמסופר על הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל אמר שכאשר הוא התחיל ללמוד מוסר, הוא התעצבן כל כך על כל העולם. ככל שלמד מוסר, כך הוא התעצבן יותר על כל העולם, אבל גם על עצמו. בסופו של דבר, כאשר הוא כבר היה מעורב עמוק בענייני מוסר, הוא ראה שלא צריך לכעוס, לא על העולם ולא על עצמו...

זו עבודתנו הקדושה, כאשר אנו מתקרבים לחג הפסח. עלינו לקחת את הכעס שלנו, את ההתרגשות שלנו, את החכמה שיש לנו, שמביאה לחץ, מתח, ביקורת על אחרים, ודורשת מאחרים... עלינו לתקן את זה! נשתמש בחכמה, בהבנה ובידע שלנו כדי להרהר כיצד נוכל לקיים את מצוות התורה לעשות פסח, עם שמחה עצומה, עם רוגע נפשי עצום, שלום ושמחה לעם היהודי.

מהות הידיעה אם זה לפי התורה - אם זה נעים!

עלינו לזכור, בתורה כתוב: "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום". אין מצווה בתורה שלא צריכה להתבצע בעניימות, מתיקות. אין מצווה בתורה שלא צריכה לבוא לגמרי עם כוח השלום. כתוב בתוכחה שיש עונשים, חס וחלילה, לכלל ישראל - "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה". התשובה צריכה להתבצע מתוך שמחה; כל מה שצריך יהודי לעשות צריך להתבצע מתוך שמחה - "פקודי ה' ישרים, משמחי לב". התורה צריכה להביא שמחה;

אין חמץ וכמובן שאין כעס!

זה היה בירושלים, בימים קדומים, אחד מהדיינים הגדולים, בשם הרב מיכאל הורוביץ, צ"ל. מסופר עליו. נערה צעירה מירושלים הגיעה אליו ביום ביעור החמץ כדי לשאול שאלה. כאשר הנערה נכנסה, היא הייתה מאוד מופתעת לראות שעדיין יש חמץ בבית הרב; זה לא שיקף כלל את ההכנות לפסח. היא הייתה באמת המומה!

הרב הורוביץ שם לב לכך ואמר לה: "את צריכה לדעת, כל ההכנות לפסח מאוד חשובות, אבל יש תנאי: זה לא צריך להביא כעס! כעס הוא כמו עבודה זרה. ומכיוון שאשתי לא מרגישה טוב, אם הייתי מתעקש חזק על כל החומרות של פסח, זה היה גורם לה לכעוס, וזה היה פוגע בבריאות שלה. לכן, אני מקיים את ההלכה של ביעור חמץ בפשטות, בלי שום חומרות".

מה זה אומר? בזמן ביעור החמץ, הוא לוקח מטאטא, מנקה את הבית היטב, בודק את כל המקומות שבהם עשוי להיות חמץ, מבער אותו, לוקח את הנר, ומסתובב בכל החדרים, מחפש חמץ שם, ובכך הוא מקיים את מצוות ביעור חמץ.

והוא הוסיף לנערה ואמר: "וכך, בעזרת ה', ניכנס לחג הקדוש של פסח בשמחה ולב טוב, ולא נביא, חס ושלום, לביתנו לפסח את החטא הנורא של כעס, וכמובן לא שום מחלוקות, וכמובן לא לדאג אנשים!"

יש איסור בתורה של 'לא תרדה בו בפרך', שעליו כותב השערי תשובה, שגם לבקש טובה מאדם, והוא לא יכול לסרב לך, עובר על האיסור של 'לא תרדה בו בפרך'. אסור להשתמש באנשים כך שהם יעבדו עבורך כמו עבד, ואפילו עם עבד

מסופר על הרה"ק האהבת ישראל מויז'ניץ זצ"ל, שקרה פעם שהמצות שלו המיוחדים לפסח, שהיו מצות מעולות, התערבבו עם מצות אחרות. האנשים בבית היו מאוד כועסים על הגבאים, על הממונים. מה זה אומר? הם לא שמרו על המצות של הרבי כמו שצריך?!

האהבת ישראל סיפר שבמקומות רבים היה נהוג להפריש את התרנגולות לפסח, וטיפלו בהן בכזו זהירות שהן יישארו טהורות, ללא חמץ או קטניות. האהבת ישראל סיפר שהתרנגולות שהופרשו לפסח הופרדו, והתרנגולות האחרות נשמרו במקום אחר. אצל אחד הצדיקים שהיה לו את החומרה הזו, קרה פעם שאחת התרנגולות עם החמץ, שלא נשמרה לפסח, קפצה לחדר שבו שמרו את התרנגולות לפסח. ומישהו נכנס וצעק, "מה קורה כאן? אתם לא יכולים לשמור על התרנגולות של הרבי? של הצדיק הקדוש!"

הצדיק פתח ואמר: "האם לא שמעתם על האיסור שנקרא כעס? משום מה אתם כועסים!"

האחר השיב: "רבי?! חמץ זה דבר חמור מאוד, משהו חמץ זה כבר איסור!"

הצדיק השיב: "אני מדבר איתך על האיסור של כעס, שאמרו לנו החכמים שהוא כמו עבודה זרה, ואתה עונה לי על תרנגולת חמץ, על משהו חמץ, איך אתה משווה בין שני הדברים?! כעס הוא אכן דבר הרבה יותר חמור!"

(כך סיפר הרב הקדוש האדמו"ר מויז'ניץ-מונסי זצ"ל. והסיפור אהבת ישראל סיפור על ידי החפץ חיים ליהודי אחר, שחווה את אותו דבר, שהחמץ התערבב עם פריטי פסח, והם התרגשו מאוד וכעסו; החפץ חיים סיפר את זה לאותו יהודי.)

בוודאי יהיה לכם שנה כזו שמחה ואושרת, חידוש; מדה כנגד מדה, תודה לא-ל!

על ידי ההכנה לפסח ניתן לזכות ברוח הקודש

אמר הקדושת לוי מברדיטשוב זצ"ל, כי על ידי ההכנה לפסח, ניתן לזכות ברוח הקודש. אז, מה עושה היצר הרע? הוא מפחד שהעם היהודי כולו יהפוך לבעלי רוח הקודש... לכן, הוא מביא כעס, צעקות והתרגשות, כדי שאדם לא יזכה ברוח הקודש, שאפשר להשיג על ידי ההכנות לחג הפסח.

לשבור הכעס ובפרט בימי הפסח

הרה"ק רבי אהרן מזיטומיר זצ"ל - הוא היה מגדולי התלמידים של הרה"ק מבארדיטשוב ז"ע - כתב: האדם צריך לשבור את המדות רעות, שלא יכעוס על שום אופן, ובפרט בהימים של ערב פסח שיש בה טירחות גדולות. צריכים לדעת, שטירחא גדולה הוא מצוה גדולה, אבל יכולים לאבד את כל זה על ידי הכעס, על ידי גאווה, קנאה, שנאה, מחלוקת, לחץ, להביא יסורים על יהודים אחרים, להביא על עצמו עצבות ומרה שחורה ודאגות.

היכן הוא האמונה פשוטה שלנו?

כל חג הפסח הוא להבהיר האמונה שיש לנו בהשי"ת, שהשי"ת נמצא אתנו בהגלות, שהשי"ת יוצאנו מהגלות, אמונה ושמחה הרי הם תרי רעין שלא מתפרשין...

אומרים בשם הרה"ק רבי אשר הגדול מסטלין זצ"ל. כתוב בתורה, 'אלהי מסכה לא תעשה לך' ומיד לאחר מכן נאמר, 'את חג המצות תשמור'. איך שני הדברים הללו מתאימים זה לזה?

עברי, אסור לעבוד איתו בכוח, בעבודה קשה - כך אומרת התורה, 'לא תרדה בו בפרך' וכמובן, לא הייתה רצון של הבורא ברוך הוא, שהחג של פסח ידכא אנשים, יפרק אותם, יביא דמעות לאנשים, ויגרום ללב כואב ולילות ללא שינה, חס ושלום; אין מצווה כזו בתורה!

מצוה הבאה בעבירה אינו מצוה

איתא בכתבי האריז"ל שכל מאמץ וכל זיעה שאדם משקיע לכבוד הכנת חג הפסח, על ידי ביעור החמץ והבאת המצה, זוכה אותו אדם לכפרה על חטאיו. עכשיו, בואו נחשוב: איך אפשר להשיג כפרה על חטאים דרך עבירות? האם זו לא מצווה שמגיעה דרך חטא? אלא, התורה רוצה שתבצע מצוות דרך מצוות, ואין מצווה בתורה שכוללת סבל עבור יהודים אחרים, שכוללת סבל עבור האדם עצמו, שגורמת לדאגות, שמביאה לייאוש, שגורמת לתחושת אובדן, חס ושלום. לתורתנו אין מצוות כאלה!

כך השי"ת מדריך אותנו לאורך כל השנה. וכפי שכותב רבי חיים פלאגי ז"ל, כיצד אדם מתנהג בערב פסח ובמהלך פסח עם משפחתו, כך יתנהג עמו במשך כל השנה, מידה כנגד מידה. שומעים?! הבורא ית"ש נתן לנו את חג הפסח, ואמר: אני נותן לכם את המצווה הזו, אבל זכרו! כיצד אתם מתנהגים עם משפחתכם בנוגע למצווה הזו, כך תתנהגו כל השנה!

עכשיו נחשוב: איך אנחנו רוצים שהבורא ית"ש יתנהג איתנו במשך כל השנה? בשמחה ובאושר! עם ברכות וכל הדברים הטובים! חיים ללא דאגות! חיים מלאים בשלום, שמחה, אהבה, אחוה, וריעות! - אז התכוננו לחג הפסח! כך, ביערו את החמץ, וכך הביאו את הפסח!

מסופר על הרה"ח רבי נטע צינוורטר מירושלים, תוב"ב, שהוא פעם ראה לפני פסח איך כולם מודאגים ומותחים, לא כפי שצריך להיראות יהודי, שמח וקליל. הוא אמר: "למה אנחנו כל כך שבורים לפני פסח? האם קרה משהו? האם יש גזירה? השי"ת נתן גזירה שעלינו, לצערנו, לבער את החמץ מהבית?... אם זו גזירה, עלינו להיכנס לבית המדרש ולהכריז על צום לבטל את הגזירה..." העולם נראה כאילו יש גזירה; זה נראה כאילו אנחנו באמצע מלחמה, הוא אומר, "רבוש"ע, הקדוש ברוך הוא נתן לנו מתנה שנקראת פסח, מתנה של ביעור החמץ, מתנה של הבאת פסח; זו לא גזירה!!! זה צריך להיראות כאילו מיליונים וטראילונים נכנסו!!!

יהודי צריך להיראות לפני פסח כאילו הוא עכשיו מחכה לאוצרות, כן, אוצרות של גאולה, ישועות, הרחבה והשפעות!!! זו מצוות התורה לערב פסח!

מצה פשוטה עם שמחה!

פעם, חסיד הגיע להרה"ק רבי איציק'ל מנשכיז זצ"ל, ואמר לו: רבי, שמרתי על החיטה לכבוד המצות, השקתי מאמצים רבים בשמירה, והיא הפכה לחמץ, ואיני יכול להשיג חיטה שמורה. רבי, מה עלי לעשות?

הרבי הקדוש מנשכיז השיב: מצה שמורה היא מצווה מדרבנן, בעוד ששמחת החג היא מצווה מן התורה. עדיף לאכול מצה פשוטה עם שמחה מאשר מצה שמורה בעצב! מצווה שבאה עם עצב ומרירות, שבאה עם ייאוש ושבירה, אינה מה שהתורה רוצה. התורה אומרת שזה תוכחה, ועל כך יש עונשים, "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוהיך בשמחה ובטוב לבב".

(המשך יבוא בעזרת השי"ת)

רבי אשר הגדול מסטלין עונה, שיש חסידים שמקפידים מאוד על פסח לאכול רק מצה, אבל זה מביא כעס ורוגז. כאשר הם רואים שהאנשים בבית לא לוקחים את כל החומרות והזהירות ברצינות, הם מתעצבנים. ואמרו ז"ל, 'כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה'. לכן, כתב לנו השי"ת בתורה הקדושה: אלהי מסכה לא תעשה לך, שלא תעבוד עבודה זרה, ואז אני אומר לך את מצוות 'את חג המצות תשמור', כדי שתשמור על חג הפסח.

אסור, חס וחלילה, להביא אווירה מתוחה לבית, וכמובן לא לרעוב את המשפחה, כפי שידוע מהאגרא דכלה בפרשת וישב שכאשר אדם רעב, הוא במצב של רצח ממש, חס וחלילה...

בערב פסח, יש להיזהר מאוד; כולם צריכים לאכול לשובע, לישון מספיק, כדי שיהיה להם כוח להתכונן לחג כפי שצריך. כאשר אדם שבע ומנוח, הוא לא כועס, הוא יכול להיות סבלני, הוא יכול לסבול, הוא יכול לאהוב. אדם כועס, אדם רעב, אדם עייף, לא יכול לסבול. יש לנו חובה לבער את החמץ, חובה להביא את הפסח, וחובה לעשות זאת במצב של שובע, מנוחה, רוגע, ובמחשבה צלולה, כמו כל מצוות התורה.

הכל חוץ מכעס

פעם, אצל הרב הקדוש רבי פנחס מקריץ' זצ"ל, מצאו חתיכות מצה באוכל במהלך פסח, ובין החסידים, מצה שרויה נחשבה לעבירה חמורה. בנו של הרב הקדוש רבי פנחס מקריץ', רבי משה זצ"ל, היה מאוד מוטרד והלך לגבאי, וצעק בקול רם. הרב הקדוש רבי פנחס מקריץ' אמר לו: "עדיף לאכול מצה שרויה מאשר לכעוס..."

בשמחה - אנו מקבלים אוצרות!

אוד לנתיבותי

לקבל את היום טוב עם הכנה הנכונה

אחד שאל, כשמגיע יום טוב, כל הימים טובים, הוא לומד את ספרי חסידות ואת ענייני היום טוב, והוא מבין את זה, יש לו רעיונות יפים, והוא נהנה מזה מאוד. השאלה שלו היא, האם זה לא אומר שהוא מקבל את יום טוב באופן שכלי, הרי צריך להיכנס לימים טובים באמונה פשוטה. אולי כל יום טוב, כל קיום המצווה, הוא רק עם הנאה, שכלית?

התשובה לכך היא: מותר ליהנות, ומותר שיהיה 'שכל' בכל מצווה, אין כאן שום שאלה על כך, אין כאן שום איסור על כך. העבודה של יהודי היא לקיים את מצוות התורה בין אם אני מבין ובין אם לא, בין אם אני מרגיש טעם ובין אם לא, בין אם יש לי רעיונות ובין אם אין לי רעיונות. אבל שיהיה רעיונות זה לא בעיה.

עכשיו, תחשוב לרגע, מאיפה אתה לוקח את כל הרעיונות האלה? כי כך כתוב בספרי מוסר, ספרי חסידות, ספרי הלכה וספרי חז"ל, שהם כותבים על הימים טובים, מזה פשוט, שמותר, הרי הם גם כתבו את זה!... זה לא פשוט שאתה הולך עכשיו לאכול מצה כי למדת את הכוונות, ואת דבריו הקדושים של הבני יששכר הקדושים, ואתה הוצאת את זה בצורה עמוקה והבנה נכונה, ובגלל זה אתה הולך לאכול מצה.

אתה אוכל מצה, כי כתוב בתורה, 'בערב תאכלו מצות', ואתה הולך לאכול את המצוות, בין אם יש לך את הכוונות ובין אם אין לך את הכוונות, אבל מכיוון שהקדוש ברוך הוא נתן לנו זכות וזכיה, שאנחנו יכולים להבין, אנחנו יכולים להיות לנו רעיונות, והראיה היא שיש ספרי מוסר וחסידות, והראיה היא שזה חלק מהתורה, בוודאי מותר לי ליהנות מזה, בוודאי מותר לי להיכנס לזה, ולא רק שמותר, אנחנו הארכנו בשושן פורים בעת עריכת

השולחן, שדווקא כל מצווה, כל יומא דפגרא, צריך לגשת עם ידיעות, עם העמקות, עם העומק, עם הטעמים של הימים טובים.

כשמתכלים בספרי האר"י הקדוש ותלמידיו, רואים איך הם נכנסים עמוק עמוק בטעמים, בטעמים, בעומק של כל יום טוב, בוודאי שזה מצווה, זה חלק מהתורה, וזה מביא אהבת ה', וזה מביא שמחה, זה מביא שצריך לקיים את המצוות עם טעם גדול ועם חשק גדול ועם התלהבות גדולה להקדוש ברוך הוא, זה לא שאלה, אדרבה כך צריך לקיים את המצוות.

מה שהאדם צריך לדעת, זה שאם הוא ייתקל חלילה במוחין דקטנות, הוא לא יכול להבין הכל, או חלילה אם תקרה איזו טירדה, הוא לא יוכל להתכונן טוב לאיזשהו יום טוב, או שהוא יהיה טרוד ולא יזכור הכל מה שהוא הכין, שימשיך עם אותו תענוג, עם אותו טעם, עם אמונה פשוטה, ליום טוב ולמצוות התורה, זו התחייבות שלנו.

אבל בוודאי, טועמו וראו כי טוב ה', זה חלק מהתורה, והקדוש ברוך הוא רוצה שנתלהב לבנו עם ההבנות של מצוותיו, לא עושים את זה בגלל זה, עושים את זה כי הקדוש ברוך הוא ציווה אותנו, זו הטעם שמחבר אותי לתורה הקדושה, זה חלק מהתורה.

אותו דבר, כשאדם לומד תורה קדושה, והוא נהנה משאלה, מתירוץ, הרי ידוע דבריו של האגלי טל, בוודאי זו תורה לשמה, זו לא תורה שלא לשמה, תורה שלא לשמה היא לכבוד, לפניית, לגאווה, אבל להרגיש טעם והנאה בלימוד, בתפילה, במצוות שלנו, ביומא דפגרא שלנו, אה, זו זכות גדולה, אדרבה ואדרבה, חזק ואמץ, המשך עם עבודת הקודש, עם הצלחה וסייעתא דשמיא.

יכולים לשמוע תשובות בכל תחומי החיים על קו המערכת בכפתורים: 551

לקבל הגליונות שלנו בכל שבוע, תפנו ל:

gilynospm@gmail.com

קול פנים מאירות: שיעורי כ"ק מרן אדמו"ר מפנים

מאירות סיקסא שליט"א

מספר מרכזי: 845-414-0076 | א"י: 072-370-1823 | ענגלאנד:

0330-350-3190 | ארגענטינע: 5411-2152-7691

אנטווערפן: 323-346-0673 | מאנטריאל: 438-228-2500

מאמר הפרשה והמועדים

פרשת ויקרא תשפ"ה

דברי הכנה לחג הפסח

הרג הבן את האב, חייב מיתה, כי ליכא כאן ההיתר של הבא להרגך השכם להרגו, מכיון שבוודאי לא בא האב להרגו.

ומחדש מרן **החתם סופר** זי"ע, שאפילו אם האב מסתתר במסוה, ולא היה אפשר להכיר שזה אביו, אם ח"ו הרגו בנו, חייב בנו מיתה. ואי אפשר לו לטעון, הרי לא ידעתי שזה אבי, כי וודאי היה לבו מרגיש שזה אביו.

והביא ראה מגמרא (ב"ב נח). שמספרת: **ההוא גברא דשמעה לדביתהו דקא אמרה לברתה אמאי לא צניעת באיסורא** (מפני מה אינך זהיר להסתתר כשאתה מזנה) **הך איתתא** (כך אמרה על עצמה) **עשרה בני אית לה ולית לי מאבוך אלא חד. כי שכיב אמר להו: כל נכסי לחד**

עומדין אנו בתוך השלשים יום של חג המצות, חג הפסח ממשמש ובא, והפוסקים כתבו, שמיום טוב פורים, צריכין ללמוד הלכות פסח, כמו שאמרו חכמינו ז"ל שילמדו שלשים יום קודם החג, הלכות החג, לכן דבר בעתו מה טוב, לומר איזה דברי התחזקות והכנה לחג הפסח.

ידוע הדין שהבא במחלתת אין עליו דמים, שאם הרגו הבעלים אין חייב על מיתתו, מכיון שהדבר ידוע שהבא במחלתת מוכן הוא שאם יתפסוהו הבעלים יהרוג את הבעלים, הרי הוא בא להרגך, והבא להרגך השכם להרגו. אבל אם הבא במחלתת הוא אביו של הבעלים, אזי אסור להרגו, כי עמדו חכמינו ז"ל על סוף דעתן של האב, שברחמנות האב על בנו, לעולם לא יהרוג את בנו, ולכן אם ח"ו

לקרוא את שם החג בהתפארות על כלל ישראל, בזמן קצר שהיה במדרגה גבוה, שהקב"ה מאמין בנו שיש לנו היכולת להגיע לאותן המדרגות, על-אף כל הנפילות.

*

הגאון המשגיח רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל הקשה, התורה הקדושה מפרש הטעם של בל יראה ובל ימצא חמץ, והמצוה לאכול מצה, משום שלא הספיק בציקם להחמיץ. ובכל הספרים הקדושים איתא הטעם משום שהחמץ נעשה על ידי נפוח, שמראה על ענין של גאווה, והמצוה הוא עיסה פשוטה בלי תבלינים ובלי נפיחה, שמראה על ענין של ענוה ושפלות, ולכאורה האיך מתאימים שתי טעמים הללו.

ומבאר בהקדם דברי המהר"ל (בפירושו גור אריה פ' ראה) לכאורה צ"ב מה שעושים כל כך זכר לחפזון של יציאת מצרים, שזה היה לכאורה רק דבר צדדי מכל הנס ופלאות הבורא ביציאת מצרים, למה לא יעשו זכר מענין אחר עקרי יותר. וגם צריך ביאור, למה לא היה הקב"ה מכין ישראל כהוגן, ולומר להם בדיוק העת שיצאו ממצרים שיוכלו לצאת מוכן ומזומן ולא בחפזון.

וביאר המהר"ל: אם היו ישראל יצאו ממצרים מוכן ומזומן בזמן המדויק הידוע מקודם, חש הקב"ה שבזמן מהזמנים יטעו ח"ו איזה חלק מכלל ישראל לומר שיצאו

ברא. לא ידעי להי מינייהו, אתו לקמיה דרבי בנאה, אמר להו: זילו חבוטו קברא דאבוכון, עד דקאי ומגלי לכו להי מינייכו. שבקא אזלו כולהו, ההוא דבריה הוה, לא אזל. אמר להו: כולהו נכסי דהאי וכו'. הרי לן כי בן האמיתי יודע מי הוא אביו האמיתי.

כל השנה אנו אומרים 'אני מאמין', שאין אנו מכירים ויודעין בהקב"ה כבאספקלריא המאירה, רק בגדר אמונה, אבל בפסח אנו אומרים, אחד אני יודע אחד אלקיננו שבשמים ובארץ, שאנו מגיעין למדרגות דעת דקדושה, שאנו יודעים שאחד אלקיננו שבשמים ובארץ, בבחינת בן האמיתי שיודע אפילו בלי הבנה מי הוא אביו.

*

ידוע מה שכתבו בספרים הק' בטעם שהתורה קוראת שם החג בשם של חג המצות, ואנו קוראים השם חג הפסח, שהשי"ת מתפאר בכלל ישראל, שהם יצאו ממצרים באמונה ובטחון חזקה בלי צידה שהכינו להם, רק במצות על שכמם. ואנו מתפארים ומהללים להקב"ה שפסח על בתי בני ישראל והיצלנו מהמשחית בליל מכות בכורות.

ומונח בזה עמקות של חיזוק, שהקב"ה הרי ידע בשעת מעשה שמדרגתינו לא יתמשך לאורך הזמן, ובקוצר זמן כבר עשו העגל, ונפלו ממדרגתינו. אבל עכ"ז התורה ממשיך

כתב מרן החתם סופר זי"ע (תורת משה השלם הפטרת פ' בלק ד"ה זכר נא) שגם נקודת הבחירה, אפילו שיש דבר כזה, אבל הוא דבר דק דק מאוד, כי באמת אנחנו מאמינים שהכל הוא מושגח בהשגחת הבורא ית', וענין של בחירה הוא כמעט שלית בה מששא.

וזל"ק: "אם נעיין ונדקדק היטב, נמצא עיקר דין הבורא יתברך על בחירתו של אדם שבחר לעשות מעשה מרצונו, כי בחירת המעשה אינה בידי שמים, רק המחשבה להעלות בדעתו של אדם לחשוב בשכלו כך וכך, ולא מוכרח עי"ז להוציא מחשבה זאת אל הפועל, ולעשות מעשה, ואם הוא בחר להוציא מחשבה טובה אל הפועל ולעשות עי"ז מחשבה טובה מעשה טוב, אז ראוי הוא לקבל שכר אפי' נאנס אח"כ, ולא גמר המעשה מחמת שגמר המעשה עי"ז היא ההכרחי, וה"ה אם הוא בחר להוציא מחשבה רעה אל הפועל ולעשות עי"ז מחשבה רעה מעשה רעה, אז ראוי הוא ליענש על בחירתו, אפילו נאנס ולא גמר המעשה הרע."

"והנה להביא ראייה על ענין זה נוכל לראות מענינו של בלעם. דהנה אנו רואים שנתן לו היב"ה רשות לילך עמהם וגם לא יגמור אפי' מחשבתו הרעה שרצה לקללם, ואדרבא בא להם ברכה על ידו, ואפ"ה נענש וגפול בחרב מצד שבחר להפך רצונו לקללם אפי' שנאנס והוצרך לברכם מ"מ הוא מחויב לשמים על בחירתו לעשות רעה." עכלה"ק.

מחוזק ידם, ולא היה שום נס של יציאת מצרים. לכן סתר הקב"ה את זמן היציאה, כדי שיצאו בבהלה וחפזון בלא מן המוכן, וזהו ראייה חותכת שהיציאה לא היה מידם ומכוחם, שאילו היה זה מכוחם, למה יצאו כל כך בבהלה כאילו כפאם לצאת, בלא שהכינו איזה צידה לדרך. רק על כרחך שה' הוציאם ממצרים, בלא כוחם וחזקתם כלל וכלל.

ועוד איתא במהר"ל (גור אריה פ' בא) לבאר למה בהגדה של פסח פסקא מצה זו, אומרים הלשון: 'נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה', לשון שלא נמצא בכל ההגדה, שבכל מקום בהגדה נזכר השי"ת בלשון המקום, וככל היותר בלשון הקב"ה, וכאן מאריכין בלשונות מלך מלכי המלכים הקב"ה. ומבאר, שכיון שהמצה בא להורות לנו שרק בכחו של הקב"ה המשגיח על כל הבריאה יצאנו ולא בכוחינו וחזקתינו ח"ו, לכן מזכירין לשונות של יראה ומלכות שמים, נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה'.

ובזה מבאר הגאון רבי יחזקאל לעווינשטיין ז"ל שעכשיו מובן השייכות של ענוה ושפלות עם ענין של חפזון ביציאת מצרים, ששניהם חד הוא, כי החפזון מראה שאין אנו עושים שום דבר, אין דבר כזה של 'כוחי ועוצם ידי', רק הכל הוא כחו של הקב"ה מלכי המלכים הקב"ה, וזה עצם הענין של ענוה ושפלות, לידע שאין בכוחינו רק מה שעושה הקב"ה.

*

*

בגאולה מעבדות לחירות כל כמה דהגויים מוסיפין להכביד עולם על צוארנו תוחלש הרגשתינו על גאולת הגוף ממצרים לכן באמת מהאי טעמא מרור בזמן הזה דרבנן, דאין צריך לעשות זכר מחדש על השיעבוד אלא על החירות. ונראה לי דלהאי טעמא צריך להוסיף מדי שנה בשנה גדרים וסייגים בענין זהירות חמץ במשהו למען הראות בזה כי אנו משיגים עתה יותר ויותר חוק החיוב ועלינו להודות ולהלל ולהוסיף אומץ.

ובזה מבאר למה צריכין להתחיל בגנות, שלכאורה גנאי הוא לעבד לזכור ימי עניו ומרידו אף שכבר נשתחרר, אבל כיון שעל ידי הזכירה זו מרגישין בעצמן חיוב חדש על עבדות שהי' שריו בו, אם כן עצם השעבוד נעשה לו לשבח. והוסיף עוד פעם בדבריו בזה"ל: ונראה לי דלכן צריך להוסיף מדי שנה בשנה גדרים וסייגים והבן שואל מה שנתנה הלילה הזה כי זכור יזכור אשתקד לא הי' נוהגין בחימרות כ"כ דמה שמחשבין עתה לחמץ בשנה אשתקד לא הי' נזהרין בו ע"כ שואל מה שנתנה הלילה הזה ומשיבין לו עבדים היינו וכו'.

וזהו ביאר מאמרם ז"ל 'חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים' היינו שלא יחשוב שחוגג חג המצות משום שאביו עשה כן, ואבי אבותינו יצאו משעבוד מצרים. רק עיקר החיוב הוא להרגיש בכל שנה ושנה יותר שבח והודאה על עומק החירות למה שזכינו, וזהו כאילו הוא יצא בעצמו ממצרים, היינו בהבנה יתירה מאשתקד.

דבר פלא עד למאוד איתא בהגדה של פסח ע"פ מעשי ידי יוצר (בסימן קדש קודם קידוש) להגה"ק רבי שלמה קלוגר זצ"ל, וז"ל:

"ועוד נראה לפרש על פי מה שכתבתי בילדותי דכל אדם יכוון בשעה שמתחיל לספר ביציאת מצרים שכאילו הוא היה עכשיו עבד במצרים והקב"ה גואל אותו ומוליכו למדבר הגדול והנורא והוא הולך בשמחה רבה כמו שיצאו אז ישראל ממצרים. ומחשבה טובה שמחשב שאם היה הקב"ה גואל אותו עכשיו ממצרים היה הולך מחשבה זו הקב"ה מצרפה למעשה. ובזה מכפר מה שבג' ימי אפילה מתו הרבה מישראל על שלא רצו לצאת והקב"ה בודאי המטיב לכל ולמען לא ידח ממנו נדח שתלן הקב"ה בכל דור ודור ומגלגלן ובמחשבה הנ"ל נתקן כי אולי הוא גלגול מאותן אנשים ומתכפרין בזה כן נראה לי". עכלה"ק.

*

כתב הרה"ק בעל ערוגת הבושם זי"ע (הגדה של פסח בסימן הלל-נרצה) דבר קצת חריף, וצריך בינה יתירה להבין כיצד ילמוד דבריו על אשורו. הוא מבאר שם דברי חכמינו ז"ל שצריכין להתחיל בגנות ולסיים בשבח. ומבאר שבכל שנה ושנה מכירין אנו עוד יותר באיזה שעבוד היינו, והשבח שהוציאנו הקב"ה משם. וכתב שם בזה"ל: והנה השמחה על גאולתינו ופדות נפשנו יש להוסיף שבח והודאה מדי שנה בשנה אף אם אנחנו בגלות. משאי"כ

מאה ושבעה עשר שנה. ונמצא שעל זה
אנו אומרים 'שיר השירים' קי"ז פסוקים
על קי"ז שנות שעבוד.

ונמצא דבר נורא שאין אנו משוררים
על הגאולה אלא על מספר השנים
שנשתעבדנו בהם. ועליהם אנו אומרים כל
השבחים של כלל ישראל, כולך יפה
רעייתי ומום אין בך, וכן כל פסוקי השיר
והשבח, כל זה אינו מדבר על גאולת
מצרים אלא על גלות מצרים. וחשבון קי"ז
שנה אינם כחשבון שנות 'קושי השעבוד',
שזה התחיל מאז שנולדה מרים, כמ"ש
הגר"א שהשעבוד היה תחילתו מתוק
וסופו מר, ל"א שנים ראשונות היה
השעבוד בפה-רך, כמנין שם א"ל המורה
על החסד, חסד א"ל כל היום. ומאז היה פ"ו
שנות קושי השעבוד בגימ' שם אלקים
מדת הדין. ונמצא שכלל השעבוד היה קי"ז
שנה, והוא כלול מבחי' א"ל אלהים, א"ל
מתוק ואלהים דין קשה.

ובליל פסח אנו באים לשבח את
השי"ת, ואומרים '**אודך כי עניתני**' וביאר
בהגדת '**מעשי השם**' לרבינו **אליעזר**
אשכנזי זצוק"ל **אודך** אני מודה לך השי"ת,
לא רק על מה שגאלתני ממצרים, אלא **כי**
עניתני, ששלחת אותנו לעבור עיני קשה
במצרים, כי אנו יודעים שלא היינו זוכים
לשום מדה נכונה לולא הבריר והזיכוך
בכור הברזל במצרים. וזהו יסוד גדול לאו
דווקא על גלות מצרים, אלא בכלליות בכל
מה שעובר על האדם, צריך לדעת שזהו
בירור וזיכוך שעי"ז הוא בא לתכליתו
הנצחי.

ואני יודע שיוכל להיות שאחד
ישתמש עם קטע זה, ויקנה כל ספרי
המנהגים, ויכתוב לעצמו רשימה מכל
החומרות של כל הקהילות הקודש שיש
בעולם, ובכל שנה יתוסף חומרא יתירה
בביתו, ובוזה יכניס לחץ יתירה בביתו.
בוודאי לא זו הדרך, ואין זה כוונת הערוגת
הבושם, וכדמסופר על **מהר"א מבעלזא**
זי"ע שהציעו לו לכבס את הבעקיטשע
לכבוד פסח, [זה היה חומרא שלא היה
במציות לעשות בימים הקודמים, מחוסר
מאמצים]. **מיאן ואמר 'א נייע חומרא?...'**
הרי שצריך ישוב הדעת אין להוסיף
חומרות ואיך לא.

רק נראה לי כוונת דבריו הקדושים,
שצריכין לבוא בכל שנה בהבנה יתירה
בעומק החירות שזכינו לה, ולעשות
ולקיים את החומרות של אבותינו ורבותינו
בשמחה יתירה והבנה יתירה, יותר מאשר
עשו אותה אבותינו, שלא יהיה בבחינת
מצוות אנשים מלומדה, רק שיהיה דבר
עצמי, כאילו הוא יצא ממצרים.

*

כתוב בדברי **רבינו אביגדור הצרפתי**

מרבתינו הראשונים נ"ע, על המנהג לומר
שיר השירים בפסח, רמז נפלא כי סכום
פסוקי כל מגילת שיר השירים היא 117,
ובני ישראל היו במצרים מאתיים ועשר
שנים, כל זמן שאחד מהשבטים היה חי לא
נשתעבדו, האחרון שבהם נסתלק לוי,
מאותה שנה שמת לוי עד יציאת מצרים
יש קי"ז שנה, כפי החשבון של שני חיי לוי
ושני חיי קהת ועמרם, ויצא שהשעבוד היה

לצפות באמת להגאל מכל התאוות וההבלים של עוה"ז, ולזכות להיות כאדם הראשון קודם החטא, פסקה זוהמתן.

כמה יהודים משתוקקים לביאת המשיח בשביל להגאל מתאוות היצר הרע? או שהוא דואג על הדירות לילדים ושידוכים ופרנסה וכו', או שדואג על בריאות ושאר עניינים עצמיים, ועל זה כתוב 'ראיתי בני עליה והם מועטים', מעט מאד יש שמצפים על משיח בשביל הסיבה העצמית.

וכתב הרה"ק משאץ לבתו, שבענין זה, טוב שלא לרמות את עצמו, הקב"ה יודע שאתה מחכה לישועה העצמית שלך ואל תדמה בנפשך שכונתך לשם שמים בשלימות.

אמנם יש נשמות גדולות שבאמת מצטערין על צער השכינה, והרי השכינה נמצאת בכל יהודי, וזה בושה וחרפה שנשמה מישראל צריך להתעסק בקוץ ודרדר תצמיח לך, והרי מעלתינו גדול יותר ממלאכי השרת, וצריכים להשתוקק להזדכך באמת. ולא נרמה את עצמנו שאנו כבר אוחזים בדרגת הצדיקים להצטער רק על צער השכינה בלבד. והגם שבאמת כל הצרות יתבטלו בביאת המשיח, אבל אין זה העיקר, אלא רווח צדדי.

כתב הרה"ק משאץ זי"ע, (באגרות שלום מכתב רי"ט), מכתב לבתו: האם את רוצה באמת שיבא משיח? הרי מסופר על צדיק שמצא את אליהו הנביא, ושאל אותו מדוע לא בא משיח, אמר לו אליהו, שאין מי שיבקש וירצה באמת שיבא משיח. אמר לו הצדיק, בוודאי כולם מצפים על משיח צדקנו. אמר לו אליהו הבה נשאל את האנשים בעיר, ונראה מי צודק אם באמת מצפים למשיח.

והלכו ביחד אל ה'ארענדאר', חוכר האכסניה מהפריץ ומוכר הי"ש, שאל אותו אליהו הנביא, אמור לי האמת, האם אתה רוצה שיבא משיח, השיב לו האיש, בוודאי אני מצפה למשיח, הלוואי שיבא במהרה בקרוב, שאל אותו אליהו הנביא, מה חסר לך משיח בחיים? השיב האיש: 'זה לי שנה שלימה שלא שלמתי דמי השכירות להפריץ, ואני בסכנה שלא ישליכני מהאכסניה, אם יבא משיח הוא יציל אותי מהפריץ'.

וכך הלכו לכמה אנשים, וכל אחד הסביר שהוא מצפה למשיח כדי שיושיעו מהצרות האישיות שלו. הרי שכל אחד מתכוון רק על הצרות שלו, זה לא נקרא שמחכים למשיח. כדי לזכות לגאולה השלימה שנזכה במהרה, צריכין אנו

ליקוטי דיבורים הכנה לחג הפסח

א

אחד מתוך יישוב הדעת ולעשותו עד הסוף. לקבל קבלה אחת אף קטנה, אבל לעשותה בשלימות, ושום דבר בעולם לא יזוז אותו מאותו דבר, וקבלה טובה. רק אם האדם יתעקש להשתלם בקבלת טובות שקיבל, ולא ירבה בהרבה דברים בלתי שלימות, יצליח מאוד בעבודת השם ותיקון המידות בעז"ה.

ב

פקד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם

במצרים. יש שני פעמים במסורה תיבת 'העשוי', אחת הוא מה שנאמר כאן פקד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם במצרים, ובפרשת פקודי כתיב, **כל הזהב העשוי למלאכה,** שכל הזהב שהביאו עמם ממצרים היו מיחדים למלאכת המשכן, לכאורה הפירוש, שכל הזהב וכסף אספו למלאכת המשכן, אמנם יש עוד פירוש, בשביל שעשוי מלאכה ועבדו עבודה קשה במצרים קבלו כל הזהב וכסף לשכר על עבודתם, וכדאיתא בדחז"ל (סנהדרין צא), היו ביזת מצרים וביזת הים, וזה היה שכר על העבודה קשה, וזוה בניו את המשכן.

בספר **מכתב סופר,** פירוש הרה"ק

רבי **שמעון סופר מקראקא** זצ"ל, **ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך.** הכוונה נ"ל שכל העוסק במלאכה, יה' מרצון או באונס דרך עבדות לאדונו, אם כי למעמסה לו העבודה, מ"מ הידיעה כי עוד מעט יכלה ויגמור מלאכתו ובכל רגע שהוא רואה תוספת במלאכתו והולכת

חסיד אחד סיפר 'א חסידישע מעשה' קדם הגאון רבי **אהרן קוטלער** זצ"ל, כי פעם התבטה הרה"ק רבי **בונם מפשיסחא** זצ"ל כי אפשר לו להביא הגאולה, ולקרב ביאת משיח צדקינו, אך אינו עושה הפעולה, כי איזה צורה יהיה אז, כל הצדיקים ישבו במחול, ושאלו את משיח: מי פעל שבאת? והוא יראה לכל על בונם שישב בקצה השלחן, ויהיה מזה חלישת הדעת להרה"ק **מאפטא** זי"ע.

קשה היה להגאון רבי אהרן להאמין בזה, זהו 'שוואכע מעשה', וכי מפני חלישת הדעת יעכב ביאת המשיח?

הראה לו החסיד לדברי המדרש, שאמר הקב"ה למשה אם אין אתה גואל את ישראל אין אחר גואלם, ועכ"ז סירב משה רבינו ע"ה ואמר שלח נא ביד תשלח, כי לא רצה לגרום עגמת נפש לאחיו אהרן.

הרי לך כי משה רבינו היה גדול במידת החסד בשלימות כל כך, כי גאולה שיפגע במידת החסד שלו לא היה יכול לעשותו.

*

זוה מה שמצליח היצר בדורינו, כי עיקר במה שמצליח הוא במה שמבלבל את האדם בריבוי קבלות טובות, בריבוי מעשה החסד, אבל הכל רק פעם כן ופעם אחרת, אבל האדם אינו משתדל ליקח דבר

ממנו, וזה בפר"ך לשון הפסקה, כמו פרוכת שהוא לשון מחיצה והבדלה, כמ"ש רש"י (שמות כו, לא) דבר המבדיל בין המלך ובין העם.

וכן אנו מוציאים שזה הפירוש בתיבת 'בפרך', כמו שאמרו ז"ל על הפסוק: **ולאחיהם בני ישראל לא תרדה בו בפרך** (ילק"ש פר' בהר תרס"ז): **לא תאמר לו החם את הכוס הזה ואינו צריך, הצנן הכוס הזה ואינו צריך, עדור תחת הגפן הזה עד שאבוא, שמא תאמר לצורך עצמי אני עושה, הרי הדבר מסור ללב שנאמר בו ויראת מאלהיך, ע"כ.**

ולכל העיניים קשים אלו, קבלו שכם משלם בביזת מצרים וביזת הים, כלי כסף וכלי זהב וכו' וכו', וכשראו שבכסף וזהב של ביזת מצרים וביזת הים בנו משכן לה', התחילו לחשוב, כי נמצא שלא היה עבודת פרך, דהיינו עבודת שוא במצרים, כי בזכות אותה העבודה זכו עתה לבנות משכן לה', והתבוננו, שאם היו יודעים את זאת בשעת העבודה לפרעה, לא היו מצטערים כל כך, כי לא היו מרגישים שהם עובדים בשביל שהרשע מכה אותם לחינם, רק הם מכינים עתה לבנות בית להשראת השכינה.

נמצא לעינינו כי כשאנו נרדפים רח"ל בגלות המד, באמת אין אנו נרדפים, רק בזה אנו נזכרין וזוכין לשכר משלם לעולמי עד.

ומתקרבת אל הגמר, תמצא נפשו מרגוע קצת בזה כאלו רואה איזה ברכה במלאכת ידו.

וידוע שכן הוא בתכונת נפש האדם, וכל מה שהוא יותר רחוק עדיין מהתכלית תוכבד עליו העבודה יותר, ועל כן אם הבעל מלאכה רואה שהולך ומתקרב להשלים הכלי אשר התחיל, יחליף כח וישמח במעשיו בראותו מעשי ידיו עומדים להגמר לתכליתם, ומהאי טעמא **כל ההתחלות קשות** (מכילתא פ' יתרו) כי עדיין רחוקים מהתכלית, כי בתחילת המעשה עדיין לא קבל החפץ אשר עוסק בו צורה אשר יוכר בה צורה התכליתית. (ועל כן יותר נקל להעבד לעבוד עבודה היותר קשה כל היום לתכלית נועד, מלעבוד בעבודה היותר קלה אפילו שעה אחת בלי שום תועלת ותכלית כידוע, שילאה אחר זמן מה אם ינופף איש קרדומו ויורידנו באויר דרך חוטבי עצים, מבלי שמפיל הגרזן על עץ לבקעו, או אם יעשה כמה הלכות והבאות באויר במזמרה כאלו קוצר שחת הרי מהרה ילאה, ואלו לחטוב עצים ולקצור שחת כל היום לא יאבד כחותיו כ"כ וזה מטעם הנ"ל).

המצרים בידעם שכן הטבע, שתוכבד העבודה על האדם אם לא יגמרה, הפסיקו אותם מעבודתם טרם גמרום והחליפו את העבדים, מי שהתחיל האחת יגמור של השניה ומי שהתחיל בשניה יגמור של הראשון, באופן שמעולם לא גמר אחד את אשר התחיל ולא ראה שכר בעמלו לראות מלאכתו נגמרה כי נפסקה

**בהם נתפעל אל הדבר, כמו שאמרנו,
עכלה"ק.**

הקב"ה עשה עמנו הרבה נסים ונפלאות, אך לא מכולם אנו חיים עמהם. אבל יחוד ה', הפסוק של שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, וכן מצוות זכירת יציאת מצרים, רצה הקב"ה שנזכר בכל אורך חיינו, ויפעל בנו איזה התפעלות, שעל ידי זה ישתנה מעשינו. ומכיון לכך, צריכין לעשות פעולות מעשייות, לקבוע את זה בנפשינו, שמעשינו יהיה נפעלים על ידם, כי האדם נפעל כפי פעולותיו.

כשאדם אוכל סעודה, יהיה הסעודה כשלמה המלך בשעתו, זה יישכח אחר כמה שבועות, ולא נודע כי בא בקרבו. לדוגמא, אם אדם עורך חתונה, באמערקא ייקרא שמו הנאה לו: 'חתונה פלאי פלאים', כי יהיה שם כל סוגי הפלאות שאמערקא יוכל להזמין לנו. ילד הפלא, חזן הפלא, בעל-מנגן הפלא, בעלי-מזמרים פליאים, מאכלים ומשקאות פליאים, בקיצור הוא יכין 'חתונה פלאי פלאים'!... מה יהיה אחר כמה שבועות, הכל נשכח ממנו, ולא נודע אף זכר מכל זה.

והקב"ה רצה שהמצוות יפעלו בנו, שינוי למעשה, שמעשינו ישתנו. לכן ציווה שפרשיות קרי"ש ויציאת מצריים, יקבעו בנפשינו על ידי מעשי המצוות שאנו עושים. מניחין תפילין, לובשין ציצית, וקוראין הפרשיות של קרי"ש עמה. קובעין 'מזוזות' על מזוזות ביתינו. כל זה קובע את הדבר בקרבינו, ולא נשכח ממנו.

ידועים דברי החינוך בפרשת בא על מצוות לא תעשה של ועצם לא תשברו בו, ונעתיק לשונו הק', שהוא מיסודות החזקות של עם קודש, כלל ישראל, ונתבונן בדבריו, בבחינת תן לחכם ויחכם עוד, וז"ל:

**"שאינ כבוד לבני מלכים ויועצי ארץ
לגרר העצמות ולשברם ככלבים, לא יאזת
לעשות ככה כי אם לעניי העם הרעבים.
ועל כן בתחילת בואנו להיות סגולת כל
העמים ממלכת כהנים וגוי קדוש, ובכל
שנה ושנה באותו הזמן, ראוי לנו לעשות
מעשים המראים בנו המעלה הגדולה
שעלינו לה באותה שעה. ומתוך המעשה
והדמיון שאנחנו עושים, נקבע בנפשותינו
הדבר לעולם."**

נתבונן נא מעט, למה לא די כי ביו"ט פסח יצווה השם, שיעריכו סעודה גדולה, ונשמחו ביחד. אבל לא כן ציווה השי"ת באותם הימים, רק השי"ת ציווה לעשות פעולות רבות, מצוות עשה רבות, שצריכין לעשות בפועל, לקבוע את הזכרון ליציאת מצרים בנפשינו, והדבר צריך ביאור. ולזה בא החינוך, להבהיר את הדבר במתק לשונו הקדוש, והא לך לשונו:

**"דע כי האדם נפעל כפי פעולותיו.
ולבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו
שהוא עוסק בהם, אם טוב ואם רע... כי
אחרי הפעולות נמשכים הלבבות... ואחר
דעתך זה אל יקשה עליך מעתה רבוי
המצוות בענין זכירת ניסי מצרים, שהן
עמוד גדול בתורתנו, כי ברבות עסקינו**

ביקש רבי ישראל סליחה ממנו, וסגר החלון. ובכל אורך הדרך לא הרף אותו האיש להכביד על הגאון בתלונותיו.

כשהגיע לוילנא, וכמוכן היה מוכן קבלת פנים מכובד לכבודו של הגאון רבי ישראל סאלאנטער, ואז הבין אותו האיש, מי היה שכינו על הרכבת, שהוא ציער כל כך, נפל פניו, והתחרט מאוד. ומיד בא להגאון רבי ישראל לבקש ממנו מחילה וסליחה, כי היה לו מצב קשה, שעצב את מוחו, אבל בוודאי אם ידע מראש מי הוא שכינו החשוב, לא הציר לו... כמוכן הגאון מחל וסלח לו מיד.

ולבסוף שאל לו: ומה אוכל לעזור לך?!

שאל האיש: וכי לא די שסלחת על מעשי הרע, עוד צריך אתה לעזור לי?!

ענה לו הגאון רבי ישראל סלנטער דברים עמוקים: חז"ל גילה לנו: דיבור מוציא מידי מחשבה ולא מידי מעשה, ומעשה מוציא מיד מחשבה ומיד מעשה. ולכן כדי שאדע שאכן מחלתי וסלחתי לך בלב שלם, צריך לעשות מעשה בפועל לטובתך, שבזה אוציא עצמי מכל טינה שאולי היה בלבי כנגדך.

ידוע ממדרשי חז"ל ששמעון היה העיקר בשעת מכירת יוסף, הוא היה ראש המדברים, ומצינו כשירדו אחי יוסף השבטים הקדושים, למצריים לשבור בר, אסר יוסף את שמעון וכתוב **לעיניהם**, ומבואר במדרש, כי מיד אחר שהשבטי י-ה

רבן גמליאל אמר, כל שלא אמר שלשה דברים הללו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו הן, פסח מצה מרור, פסח על שום מה, מצה על שום מה, מרור על שום מה... כי באכילה גרידא לא נקבע הדבר בנפשינו, ולכן צריכין לקבוע את זה באמירה בשעת המעשה, ואז נקבע הדבר בנפשינו.

ד

הרה"ק בעל **אבני נזר** זי"ע פירש על הפסוק **והגדת לבנך**, כתב התרגום: **ותחזה**, שתראה לו. וביאר הוא ז"ל, שהתורה לא רצה שתספר לו סיפור נאה של יציאת מצרים, רק תראה לו את היציאת מצרים, שיראה לו את היציאה בפועל. והוא על ידי מעשה המצוות, שאנו עושין ומחנכין את הקטנים במצוות, על ידי זה נפעלין הנפשות ליציאת מצרים, וזהו הבחינה של ראיית היציאה בפועל ממש.

ה

מספרין על הגאון החסיד רבי **ישראל סלנטער** זי"ע, שהיה כידוע המייסד את תנועת המוסר בהליטא, והוא בעצמו היה בעל מידות באופן פלא. פעם אחת נסע על הרכבת מקאוונא לוילנא, והלך אל העגלה שהיה מיוחד לאלו שמעשנין ציגארן, והדליק את הציגאר, וישב שם איש יהודי, שלא הכיר את רבי ישראל, והתחיל לצעוק עליו, למה תעלה עשן בכל העגלה, זה מעיק לי. ביקש רבי ישראל סליחה ממנו, וכיבה את הציגאר. ופתח החלון שהעשן יצא מן העגלה. שוב צעק אותו האיש, הלא קר בחוץ, וסכנה הוא לפתוח החלון. שוב

הפעולה עשתה רושם אביר על האדם, ולא יעבור ממנו לעולם, הרושם נשאר חזק.

1

פעם בא להגאון בעל **חזון יחזקאל** רבי **יחזקאל אברמסקי** זצ"ל צעיר אחד, שרח"ל כבר פקר ביהדות, ואמר לו, שאם יסביר לו הגאון טעם למצוות תפילין יתחיל להניח תפילין.

אמר לו הגאון: נעשה עמך מקח, אם תניח תפילין לשלושים יום רצופים, אגלה לך טעם של מצוות תפילין.

הצעיר הסכים להמקח. הוא בא בכל יום למנין של הגאון והניח את התפילין, והתפלל עם המנין. כשהגיע היום השלושים, חשב הגאון שבודאי בוא יבוא הבחור וידרוש חלקו במקח, היינו, שיגיד לו טעם המצוה, אבל הבחור לא הגיע לשאול. כן עבר יום ל"א, ל"ב, והבחור אינו שואל.

באחד הימים, בתוך שיחה עם אותו הבחור, שאלו רבי יחזקאל אברמסקי: מדוע לא באתי לבקש טעמו של מצוות תפילין? ענה לו הבחור, תשובה מעוננית, וכך ענה:

"מאחר שאניח תפילין, שוב אין לי שום שאלה, איני צריך הטעם, אני מאלל, כבר רצוני להניח התפילין!!"

2

מסופר, אחר השואה הנוראה האחרון, סח איזה בחור לפני אחד מן

עזבו את בית יוסף הוציא יוסף את שמעון ממאסרו והאכילו והשקהו, ורחצהו, וסחו. ולמה עשה כל זה, כי יוסף לא היה ברור לו, כי מחק כל טינה שאולי נגנב לו בלבבו כנגד שמעון, שגרם לו להגיע למצרים, ואי אפשר להיות ברור בכך רק אם עושין מעשים כנגדיים, מעשים לטובת האיש שחטא כנגדו, ולכן הטבה יוסף לשמעון.

ולכן - הסביר רבי ישראל סלנטער - רוצה לעזור במעשה את האיש, כדי שידע נאמנה כי אכן מחלו בלב שלם.

*

ולפי זה יש לבאר את שאלת בן החכם והתשובה אליו. לכאורה פליאה שאלת החכם, **מה העדות והחוקים**, כי המדובר הוא מבן החכם, ואם הוא חכם הרי יודע כי חוקים אין להם טעם, רק הוא חק כפירושו, חק בלי טעם, ולמה שואל טעם על החק.

אך יש לומר, כי החכם שואל, אני עושה כל מעשה המצוות, ושאלתי הוא, מתי כבר ארגיש בטעם נעימות החק, ולא יהיה לי מעשה המצוות בלי טעם והרגישים, רק כשור לעול וכחמור למשא.

על זה בא התשובה אליו: **אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן**, אכן אין טעם להחק, כמו אפיקומן שבזמן הזה הוא מצה פשוטה, בלי תבלינים, אבל טעם פשוט זה, אין נפטר מהאדם. כמו כן הוא כל המצוות, טעם ונעימות המצוה, הוא שאחר עשיית המצוות אין נפטר העריבות,

שחוק למעלה כביכול, בכדי שיפעול שחוק ושמחה בישראל, ויבוא בני ישראל לידי שמחה, כי חלק ה' עמו", עכלה"ק.

והנה על פי הכלל מספר החינוך הנ"ל, נמצא דבריו כפתור ופרח, שעל ידי המכות ומצוות קרבן פסח, שזה מעשי שמחה, זה היה בבחינת האדם נפעל לפי פעילותיו, ואפילו היה שעבוד, מכל מקום על ידי פעולות של שמחה, נפעל בנו שנעשו שמחין בפועל ממש.

הגדולים, כי נשבר ומיואש לבו מכל מה שעבר עליו, עד שהתדרדר למצב נורא כזה, שבכל יום ויום הוא הולך רח"ל לטיאטער. אמר לו הגדול: כן? אם אתה בא בכל יום להתפלל עמי, מיד אחר תפילת שחרית אני אתן לך בחינם אין כסף כרטיס כניסה להטיאטער. ואכן כך הוה. אחר כמה ימים, הוא לא הלך להטיאטער, כי האדם נפעל לפי פעילותיו, אם הולכין להתפלל, אפילו בלי רצון, מעשה המצוה פועל באדם, שיתהפך ויהיה לאיש אחר.

ט

וידועים דברי הרמב"ן הקדושים (סוף פרשת בא), ביסודות חזקים בדת ואמונה, רק נעתיק קטע חדא מדבריו, שיש לשלב עם דברינו, וז"ל: **"וכוונת רוממות הקול בתפלות, וכוונת בתי הכנסיות, וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לאל שבראם והמציאם ויפרסמו זה ויאמרו לפניו בריותיך אנחנו, וזו כוונתם במה שאמרו ז"ל (ירושלמי תענית פ"ב ה"א) ויקראו אל אלהים בחזקה (יונה ג ח) מכאן אתה למד שתפלה צריכה קול, חציפא נצח לבישה (עי' ערוך ערך חצף)", עכלה"ק.**

ח

הרה"ק רבי יהושע מאסטראוא זי"ע בספרו **תולדות אדם**, הביא על הפסוק **אשר התעללתי במצרים**, ופירש"י שהוא ענין של **שחוק והיתל**, ויש לבאר הענין.

דהנה, ישראל בזמן היותם משעובדים במצרים היו לבם ועיניהם אטומים וסתומים מגודל קושוי השעבוד, אמנם כדי לצאת מן הגלות צריכין ענין השמחה, כי בשמחה תצאו. לכן עורר הקב"ה בשמים שחוק והיתל, שזה ישפיע גם על ישראל שמחה, ועל ידי זה יוכלו לצאת ממצרים, מגלות המר.

הרי לנו כי רק תפילה בלחש, או במחשבה, לא יפעול בנו הפעולה הלוודות בריותיך אנחנו, רק צריכין לשלש אלו, תפילת רבים, בית הכנסת, וקול. כי זה כבר נחשב לפעולה שיעורר בנו שינוי של ממש.

וז"ל: **"ונראה לי הענין שחוק למעלה, כי כשיש שחוק למעלה כביכול, נפעל שחוק ושמחה בכל העולמות ובכל הברואים, כי השי"ת הוא שורש הכל, וכשיש שחוק ושמחה בהשורש, נפעל שחוק ושמחה בהחלק. ובמצרים, בתוקף הגלות, אשר נסתם לבם ועיניהם של ישראל מצרות השיעבוד, בשביל זה היה**

ויש לבאר, ואדגיש, כי אין זה דרכי לומר כעין נביאות והגדות, כי כלל אמרו רבותי ואבותי זי"ע, היודע אינו אומר, והאומר אינו יודע... אך אומר מה שחנני ה' את דעתי לעורר את הציבור. יש דין, כשב' שותפים פותחים חנות ביחד בלי שום תנאים, בסתמא, אמר'י ששניהם חולקין חצי על חצי. ולפי"ז י"ל שבזמן שיהודים עושין פשרות או התקרבות עם העכו"ם רח"ל, בין בעניני ממשלה, בין שלומדים מחכמתם, אזי אומרים האומות, אם אתם שותפים עמנו, אזי יהיה שותף מחצה על מחצה, והאומות גוזרים גזירות בחינוך הבנים ובנות רח"ל, ה' ירחם.

ולפי"ז יש לומר, בקרבן פסח ציוה התורה, שלא יתנהגו ככלב, כדרכים טמאים, וכל עצם לא תשברו בו, ואז יהיה כל בן נכר לא יאכל בו, אבל אם אנו מתנהגים כהגורעים שבאומות רח"ל, אזי האומות מתערבים בענינינו רח"ל, השי"ת ירחם עלינו.

יג

תוֹשֵׁב וְשָׂכִיר לֹא יֹאכֵל בּוֹ בְּבֵית אֶחָד
 (שם, מה-מו). תושב היינו מי שהוא תושב בעולם הזה, ונהנה בכל עניני עולם הזה, איש מגושם. שכיר היינו מי שעובד ה' על מנת לקבל פרס. לא יאכל בו, אינם יכולין לאכול מקרבן פסח, כי יש להם שותפות בעולם הזה המגושם. אבל מי שחי בבית אחד, הכל הוא מכניס לצורך אחד, לצורך ה' אחד, לצורך גבוה, הוא יאכל בו, רק לו יש השייכות לקרבן פסח.

יד

הרה"ק מהרי"ד מבעלז זי"ע הסביר על פי רעיון נפלא, שגב הענין להתפלל וללמוד בקול רם. כי הפה היינו אבר, שמשתמשין עמה לטוב וח"ו להיפך. לטוב היינו מתפללין מדברין בתורה ויראת שמים, אוכלין בקדושה. אבל יוכל גם לעשות עמה להיפך. וכדי להתגבר על צד הטומאה, יש עצה שמתפללין ולומדין בקול רם, שזה אין עושין כשמשתמשין לצד הרע, כי לשון הרע מדברין בלחש, על כן על ידי הפעולה במעשה של קול רם, זה יפעיל את פעולת אדם לטוב, וצד הקדושה יתגבר.

יא

בענין זה מסופר, על אדם אחד שבטבעו היה כעסן עזה, היה צועק בכעס תמיד. ובא לבקש מהרה"ק רבי שלמה'קע מזוהיל זי"ע עצה להינצל מכעס. יעץ לו רבי שלמה'קע: תלך לבית החסידים דסטולין, ששם צועקין בקולות בשעת התפילה, ובזה ינצל מן הכעס. ולהנ"ל יובן, כי על ידי מה שיעשה מעשה של קדושה בצעקה זה יפעיל בו פעולה הפכית, שיפעול את עצמו על ידי הפעולה הלזה, שלא יוכל שוב להשתמש עמה לצורך הרע.

יב

זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כֹּל בֶּן נָכָר לֹא יֹאכֵל בּוֹ וְגו' וְעַצֵּם לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוֹ כֹּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ וְכִי יִגְדֹר אֶתְּךָ גֵר וְעִשָּׂה פֶסַח לִי הַמֹּזֵל לּוֹ כֹּל זָכָר וְאִזּוֹ יִקְרָב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה כְּאֶזְרֵיךָ הָאֶרֶץ וְכָל עַרְל לֹא יֹאכֵל בּוֹ (יב, מג).

משה רבינו ע"ה אמר לפרעה: **ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה'.** וביאר הרה"ק **מאיזביצא זי"ע** בספרו **בית יעקב**, שיש חילוק בין גוי שעובד את ה' ובין ישראל שעובד את ה', כי גוי אם רוצה לעשות איזה דבר לה', אזי מחליט בלבו איזה מעשה שיעשה, וזאת הוא עבודתו, אבל אצל ישראל אינו כן, אנו מוצאין אצל אברהם אבינו ע"ה, כשהקב"ה קראו לעבודתו, ענה אברהם אבינו: הננו, אני מוכן לעבודתך, ואין לי שום מהלך מה שיעשה, רק כל מה שאתה רוצה, אני מוכן על מסירת נפש לכל דבר, ולא חי עם תנאים. כן הוא עבודת ישראל לאלוקיו.

וזל"ק: **"העכו"ם עובדים להשי"ת עם סדר שמעמידים לעצמם שכל כך הם פונים להשי"ת ובזה יפנה השי"ת אצלם שאינם רוצים למסור עצמם בלי סדר כי יראים שמא יחפוץ מהם דבר שכל החיים שלו תולה בזה, ע"כ הם מעמידים לעצמם סדר שבזה יעבדו להשי"ת ובזה יושיע להם. אבל ישראל אינם חפצים בשום סדר רק שמוסרים עצמם לגמרי להשי"ת עם כל החיים שלהם וכו",** עכלה"ק.

הקב"ה ביקש מישראל שישאלו מהמצרים שמלותם וכלי כסף וכלי זהב, שלא יאמר אותו צדיק אברהם אבינו ועבדום ועיניו אותם קיימו בהם ואחר כך יצאו ברכוש גדול לא קיימם בהם.

ויובן על פי הכלל של כח הפועל בנפעל, שעכשיו מיירי בהזמן הראשון שיהיה לכלל ישראל עשירות, ועוד יהיה ממעות של גוים, אך לא רצה הקב"ה שזה ישפיע לרע על ישראל, מכח הפועל בנפעל, לכך התחכם הקב"ה בשתי ענינים לבטל חשש זה. אחת שיהיה בדרך שאלה, ומבואר בספה"ק **אהבת שלום שאלה** המכיוון **שהדרה בעיניה**, שידעו ישראל שזה רק מתנה מאת ה' ויהדרו אותו להקב"ה באותו קדושה שנתנו לנו. והשנית, שיהיה קבלת העשירות בכדי לצאת המצוה למלא בקשת אברהם אבינו ע"ה, ובזה נעשה מעשה השאילה מצוה, ואם בא המעות על ידי פעולה של מצוה, המעשה של מצוה יפעיל בנו להיפך כח של קדושה נעלה, ויעורר בנו מידות טובות על ידי המעות המעשירות.

לקבל הגליונות שלנו בכל שבוע, תפנו ל:

gilynospm@gmail.com

קול פנים מאירות: שיעורי כ"ק מרן אדמו"ר מפנים

מאירות סיקסא שליט"א

מספר מרכזי: 845-414-0076 | א"י: 072-370-1823

ענגלאנד: 0330-350-3190 | ארגענטינע: 5411-2152-7691

אנטווערפן: 323-346-0673 | מאנטריאל: 438-228-2500